

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia2006 r.

w sprawie obserwatorów w spółkach kapitałowych o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w spółkach kapitałowych o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego (Dz. U. Nr 132, poz. 1108) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) tryb ustanawiania i odwoływania obserwatorów;
- 2) sposób wykonywania przez obserwatorów obowiązku monitorowania działalności spółki w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 i 2 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w spółkach kapitałowych o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, zwanej dalej „ustawą”;
- 3) sposób i tryb zawiadamiania przez spółkę obserwatora o dokonaniu czynności prawnych, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2, lub zdarzeń, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) „spółka” – spółkę o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, o której mowa w art. 8 ust. 2 ustawy;
- 2) „minister” – ministra, który wykonuje w spółce prawa z akcji albo udziałów należących do Skarbu Państwa.

§ 3. 1. Minister ustanawiając obserwatora wybiera kandydata spośród osób zamieszczonych na liście, o której mowa w ust. 2.

2. Minister tworzy i prowadzi listę kandydatów na obserwatorów spełniających wymogi określone w art. 7 ust. 1 ustawy.

3. Osoby ubiegające się o wpis na listę, o której mowa w ust. 2, wraz z wnioskiem o wpis obowiązane są uzyskać zgodę dyrektora generalnego urzędu, o której mowa w art.

72 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483, z późn. zm.¹⁾) oraz złożyć pisemną zgodę na zamieszczenie na tej liście.

4. Dyrektor generalny urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa dokonuje corocznej aktualizacji danych zamieszczonych na liście, o której mowa w ust. 2, w terminie do dnia 31 grudnia.

§ 4. 1. Minister ustanawia i odwołuje obserwatora w spółce w drodze pisemnego oświadczenia skierowanego do tej spółki.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera następujące informacje o obserwatorze:

- 1) datę ustanowienia albo odwołania;
- 2) imię i nazwisko;
- 3) numer PESEL;
- 4) miejsce pracy;
- 5) adres korespondencyjny;
- 6) stanowisko służbowe;
- 7) numer telefonu służbowego;
- 8) podział obowiązków wykonywanych w spółce – w przypadku powołania dwóch obserwatorów w spółce.

§ 5. 1. Informacja o ustanowieniu albo odwołaniu obserwatora ogłaszana jest w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie ministra.

2. W przypadku ustanowienia albo odwołania obserwatora przez ministra innego niż minister właściwy do spraw Skarbu Państwa minister ten niezwłocznie przekazuje kopię oświadczenia ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa.

§ 6. 1. Niezwłocznie po złożeniu spółce oświadczenia, o którym mowa w § 4 ust. 1, minister przekazuje obserwatorowi kopię tego oświadczenia oraz informacje niezbędne do pełnienia funkcji obserwatora.

2. W przypadku zmiany danych, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 4, 5 i 7, obserwator niezwłocznie informuje o tej zmianie spółkę oraz ministra.

§ 7. 1. Minister odwołuje obserwatora z własnej inicjatywy lub na wniosek obserwatora.

2. W razie złożenia przez obserwatora wniosku, o którym mowa w ust. 1, minister wydaje oświadczenie o odwołaniu w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku. Do czasu złożenia oświadczenia przez ministra, obserwator obowiązany jest do wykonywania swoich obowiązków.

§ 8. 1. W ramach wykonywania obowiązku monitorowania działalności spółki, obserwator może:

- 1) z własnej inicjatywy uczestniczyć w posiedzeniach organów spółki;
- 2) badać dokumenty spółki;

¹⁾ zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w z 1999 r. Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255, z 2001 r. Nr 102, poz. 1116, Nr 111, poz. 1194, Nr 128, poz. 1403 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 150, poz. 1237, Nr 153, poz. 1271, Nr 238, poz. 2025 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256 i 2257, z 2004 r. Nr 33, poz. 287, Nr 179, poz. 1845 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 71 i Nr 132, poz. 1110.

3) żądać od organów spółki sprawozdań i wyjaśnień;

4) dokonywać rewizji majątku spółki

- w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 i 2 oraz art. 3 ust. 1 ustawy.

2. Z żądaniem przedstawienia dokumentów lub złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących spraw, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2 oraz w art. 3 ust. 1 ustawy, obserwator zwraca się do organu spółki w formie pisemnego wniosku.

§ 9. Jeżeli w spółce ustanowionych zostało dwóch obserwatorów obowiązani są oni współpracować ze sobą przy wykonywaniu obowiązku, o którym mowa w § 8, jednakże raporty i analizy wykonują samodzielnie.

§ 10. 1. Obserwator jest zawiadamiany pisemnie przez organ spółki o terminie, miejscu oraz porządku obrad posiedzenia tego organu w przypadku spraw, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2 i art. 3 ust. 1 ustawy, w terminie określonym w statucie, umowie spółki lub regulaminie organu spółki jednakże nie później niż na dwa dni przed posiedzeniem. Krótszy termin zawiadomienia jest dopuszczalny wyłącznie za pisemną zgodą obserwatora.

2. Wraz z zawiadomieniem, o którym mowa w ust. 1, organ spółki przekazuje materiały i dokumenty, których rozpatrzenie przewidziane jest na danym posiedzeniu.

§ 11. 1. Zarząd spółki przesyła na adres korespondencyjny obserwatora informację o dokonaniu przez spółkę czynności, o której mowa w art. 2 ust. 1 lub 2 ustawy lub o zaistnieniu zdarzenia, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy wraz z kopiami dokumentów dotyczących tej czynności lub zdarzenia.

2. Informację, o której mowa w ust. 1, zarząd spółki przesyła obserwatorowi jednocześnie listem poleconym oraz dodatkowo faksem lub drogą elektroniczną.

3. Kopie dokumentów, o których mowa w ust. 1, zarząd spółki przesyła obserwatorowi przesyłką kurierską.

§ 12. Obserwator z wykonywanych obowiązków sporządza kwartalny raport, który składa ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa oraz ministrowi, który ustanowił obserwatora.

§ 13. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do członków zarządu spółki wykonujących uprawnienia i obowiązki obserwatora, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt rozporządzenia przygotowano w związku z delegacją zawartą w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w spółkach kapitałowych o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego (Dz. U. Nr 132, poz. 1108).

Zgodnie z tym upoważnieniem niniejsze rozporządzenie ma określać tryb ustanawiania i odwoływania obserwatorów przez ministra wykonującego prawa z akcji lub udziałów należących do Skarbu Państwa w spółce o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego. Akt wykonawczy ma również regulować sposób wykonywania przez obserwatorów obowiązku monitorowania działalności spółki w zakresie uchwał i czynności prawnych dokonywanych przez zarząd spółki dotyczących rozporządzania składnikami mienia spółki podstawowymi z punktu widzenia prowadzonej przez nią działalności oraz uchwał walnego zgromadzenia albo zgromadzenia wspólników dotyczących rozwiązania spółki, przeniesienia spółki za granicę, zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa spółki, zbycia albo wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że uchwała lub czynność narusza porządek publiczny lub bezpieczeństwo publiczne. Rozporządzenie określa również sposób i tryb zawiadamiania przez spółkę obserwatora o dokonaniu ww. czynności prawnych lub zdarzeń.

Szczegółowe uzasadnienie poszczególnych przepisów:

W § 3 projektu przyjęto, iż właściwy minister ustanawia obserwatorów przez wyznaczenie osoby zamieszczonej na liście kandydatów spełniających kryterium ustanowienia jako obserwator. Jednocześnie zgodnie z § 3 ust. 2 właściwy minister będzie tworzyć i prowadzić listę osób spełniających wymogi ustanowienia jako obserwator.

Mając na uwadze znaczącą rolę obserwatora w dziedzinie monitorowania działalności spółki oraz obciążenie działalnością w tym zakresie, co może się wiązać z nieobecnością w miejscu zatrudnienia, ustanowienie jako obserwatora pracownika urzędu administracji rządowej wymaga uzyskania uprzednio zgody dyrektora generalnego tego urzędu. Ponadto wymagane jest od osoby ubiegającej się o wpis na listę złożenie pisemnej zgody na zamieszczenie na tej liście (§ 3 ust. 3 projektu). Przyjęto również, iż lista kandydatów na obserwatorów będzie corocznie aktualizowana do dnia 31 grudnia (§ 3 ust. 4 projektu).

Ustanowienie i odwołanie obserwatora będzie dokonywane w drodze pisemnego oświadczenia ministra wykonującego prawa z akcji albo udziałów należących do Skarbu Państwa w spółce skierowanego do tej spółki (§ 4 ust. 1 projektu). Ustęp 2 tego paragrafu określa treść oświadczenia w sprawie ustanowienia obserwatora. W przypadku ustanowienia dwóch obserwatorów w spółce w treści oświadczenia ministra wskazany będzie podział obowiązków wykonywanych w spółce (§ 4 ust. 2 pkt 8 projektu).

Projektowany § 5 ust. 1 wskazuje, iż informacja o ustanowieniu albo odwołaniu obserwatora ogłaszana jest w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie ministra ustanawiającego obserwatora. W przypadku ustanowienia lub odwołania obserwatora

przez ministra innego niż Minister Skarbu Państwa, informacja o tym fakcie przekazywana jest do wiadomości Ministrowi Skarbu Państwa (zgodnie z § 5 ust. 2) w celu zapewnienia sprawnej współpracy w dziedzinie monitorowania sytuacji spółki i zapewnienia możliwości zgłoszenia przez tego Ministra sprzeciwu wobec podjętej przez zarząd uchwały lub innej dokonanej przez zarząd czynności prawnej, której przedmiotem jest rozporządzenie składnikiem mienia spółki podstawowym z punktu widzenia prowadzonej przez nią działalności albo wobec uchwały walnego zgromadzenia albo zgromadzenia wspólników dotyczącej rozwiązania spółki, przeniesienia siedziby spółki za granicę, zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa spółki, zbycia albo wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego - jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że uchwała taka narusza porządek publiczny lub bezpieczeństwo publiczne.

W celu pełnienia funkcji obserwator otrzymuje od ministra kopię oświadczenia o powołaniu oraz niezbędne informacje o spółce. Obserwator zobowiązany jest do przekazania ministrowi oraz spółce zaktualizowanych danych dotyczących jego miejsca pracy, adresu korespondencyjnego oraz numeru telefonu służbowego, w przypadku zmiany tych danych (§ 6 projektu).

Zgodnie z § 7 projektu odwołanie obserwatora dokonywane będzie przez ministra wykonującego prawa z akcji albo udziałów należących do Skarbu Państwa w spółce z własnej inicjatywy lub na wniosek obserwatora w drodze pisemnego oświadczenia kierowanego do spółki. Powyższa procedura ma zapewnić ciągłość monitorowania działalności spółki, gdyż skutek odwołania nastąpi z chwilą doręczenia oświadczenia ministra, a nie złożenia rezygnacji przez obserwatora.

W § 8 - 12 określono sposób wykonywania obowiązków przez obserwatora oraz terminy zawiadamiania go o posiedzeniach organów statutowych spółki.

W przypadku, gdy w spółce ustanowiono dwóch obserwatorów zobowiązani są oni do współpracy ze sobą przy wykonywaniu swych obowiązków, jednakże raporty i analizy wykonują oni samodzielnie (§ 9 projektu).

Zgodnie z § 8 projektu obserwator zwraca się do organu spółki w formie pisemnego wniosku w sprawie przedstawienia dokumentów lub złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących spraw, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2 oraz w art. 3 ust. 1 ustawy. Obserwator jest zawiadamiany o terminie, miejscu oraz porządku obrad posiedzenia organu spółki, w terminie określonym w statucie, umowie spółki lub regulaminie organu spółki jednakże nie później niż na dwa dni przed posiedzeniem. Krótszy termin zawiadomienia jest dopuszczalny wyłącznie za pisemną zgodą obserwatora (§ 10 projektu). Wraz z zawiadomieniem przekazywane są materiały i dokumenty, których rozpatrzenie przewidziane jest na danym posiedzeniu. Powyższy wymóg ma umożliwić obserwatorowi stawienie się na posiedzenie organu spółki oraz zapoznanie się z materiałami i dokumentami, które będą rozpatrywane na tym posiedzeniu.

W § 11 określono formę przekazywania informacji przez zarząd spółki obserwatorom o dokonanych przez spółkę czynnościach prawnych oraz o zaistniałych zdarzeniach.

Z wykonywanych obowiązków obserwator składa kwartalny raport kierowany do Ministra Skarbu Państwa oraz do ministra, który ustanowił obserwatora (§ 12 projektu).

Biorąc pod uwagę okoliczność, iż zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy uprawnienia i obowiązki obserwatora może wykonywać członek zarządu spółki powołany przez Skarb Państwa, jeżeli na podstawie przepisów ustawy lub statutu albo umowy spółki Skarb Państwa posiada uprawnienie do powołania członka zarządu w spółce, w § 13 określono, że przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do tych osób.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem podstawowym rozporządzenia jest określenie trybu ustanawiania i odwoływania obserwatorów, sposobu wykonywania przez obserwatorów obowiązku monitorowania działalności spółki oraz sposobu i trybu zawiadamiania przez spółkę obserwatora o dokonaniu czynności prawnych lub zdarzeń.

2. Konsultacje społeczne

Tekst projektu został skierowany do uzgodnień międzyresortowych oraz do organizacji pracodawców. Ponadto projekt był przedmiotem międzyresortowej konferencji uzgodnieniowej, która odbyła się w dniu 22 września 2005 r. w siedzibie Ministerstwa Skarbu Państwa. Projekt został również opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Skarbu Państwa w celu spełnienia wymogu przeprowadzenia konsultacji społecznych.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji uzyskano stanowisko Konfederacji Pracodawców Polskich, zgodnie z którym wprowadzenie w życie ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w spółkach kapitałowych o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego może mieć negatywne skutki dla gospodarki. Zdaniem Konfederacji kwestia możliwości wpływania przez państwo na strategiczne sektory gospodarki może rodzić podejrzenia próby ograniczania ustawowo zagwarantowanej swobody działalności gospodarczej. Potencjalny inwestor mający zamiar aktywnie zarządzać spółką, nie zgodzi się na zainwestowanie swojego kapitału w przedsiębiorstwo, w którym ekonomicznie uzasadniona decyzja może zostać zawetowana przez państwo, jako sprzeczna z porządkiem lub bezpieczeństwem publicznym. W związku z tym, akt wykonawczy do tej ustawy również nie może uzyskać akceptacji Konfederacji Pracodawców Polskich.

Odnosząc się do tej opinii należy zauważyć, iż instytucja tzw. „złotej akcji” jest uregulowana w systemach prawnych wielu państw, w tym m.in. członków Unii Europejskiej, stąd nie można negować dopuszczalności takiej regulacji.

W opinii Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” generalnie zakres przedmiotowy projektu należy uznać za zgodny z delegacją ustawową, natomiast pewne wątpliwości może budzić zakres uprawnień obserwatorów określony w § 9 projektu rozporządzenia. Zdaniem PKPP przepis ten ma znacznie szerszy zakres przedmiotowy od przepisu ustawy. Odnosnie uprawnień obserwatorów, w ustawie jest mowa jedynie o uzyskiwaniu stosownych informacji wyłącznie od organów spółki. Projekt rozporządzenia daje obserwatorom możliwość np. dokonywania samodzielnej rewizji majątku spółki. Nie jest do końca jasne w jakim

trybie i na jakich zasadach taka rewizja miałyby być przeprowadzana. W ustawie nie ma też mowy o możliwości uczestniczenia obserwatorów z własnej inicjatywy w posiedzeniach organów spółki. Na tego typu posiedzeniach bardzo często podejmowane są decyzje oraz dyskutowane kwestie o charakterze konfidencyjnym, będące tajemnicą handlową. Lepszym rozwiązaniem wydaje się być wprowadzenie regulacji, która nakładałaby na spółkę obowiązek zaproszenia obserwatora na posiedzenie organu, tylko w sytuacji gdy na posiedzeniu organu spółki miałyby być podjęte decyzje w zakresie art. 2 ust. 1 i 2 ustawy.

Odnosząc się do tych uwag należy zauważyć, iż priorytetową kwestią jest wyposażenie obserwatorów w instrumenty, które pozwolą im zrealizować cel, dla którego będą oni ustanawiani. Określony w § 9 projektu katalog uprawnień obserwatora jest adekwatny do roli powierzonej obserwatorom, zaś jego zachowanie pozwoli obserwatorom w pełni wywiązać się z powierzonych obowiązków. Ponadto należy zauważyć, iż zakres delegacji ustawowej nie został przekroczony, gdyż zgodnie z art. 7 ust. 3 pkt 2 ustawy Rada Ministrów ma określić w rozporządzeniu sposób wykonywania przez obserwatorów obowiązku monitorowania działalności spółki m.in. w zakresie, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy. Mając na uwadze okoliczność, iż art. 3 ust. 1 dotyczy wystąpienia zdarzeń mających wpływ na zmianę rzeczywistego przedmiotu działalności spółki, a nie podjęcia czynności prawnych przez organy spółki, obserwatorzy muszą posiadać uprawnienia, które pozwolą im ujawnić takie zdarzenie.

3. Zakres oceny skutków regulacji

Przygotowana ocena skutków regulacji sporządzona została zgodnie z obowiązującymi zasadami i obejmuje minimalny zakres oceny.

4. Skutki wprowadzenia regulacji.

1) Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu oraz sektora publicznego.

Wejście w życie rozporządzenia spowoduje konieczność wydatkowania z budżetu państwa, z części której dysponentem jest minister właściwy do ustanowienia obserwatora, środków finansowych przeznaczonych na wynagrodzenie dla obserwatora z tytułu pełnionej funkcji. Zgodnie zaś z art. 7 ust. 2 ustawy obserwator z tytułu pełnionej funkcji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

2) Wpływ na rynek pracy.

Wdrożenie rozporządzenia nie będzie mieć wpływu na rynek pracy.

3) Wpływ na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Wdrożenie rozporządzenia nie będzie mieć negatywnego wpływu na konkurencyjność gospodarki.

4) Wpływ na sytuację w regionach i rozwój regionalny.

Wdrożenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację w regionach i rozwój regionalny.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej.

Przedmiotowy projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.